

'Wiegel woont in een idylle'

door Anne Bos en Willem Breedveld – 22/11/05, 00:00

Zou VVD-kamerlid Ayaan Hirsi Ali haar radicale standpunten matigen, dan was dat niet alleen goed voor haar veiligheid en gemoedsrust. Ook zou het haar minder problemen opleveren met haar eigen partij. Een deel van de VVD heeft moeite met haar radicale standpunten. Hirsi Ali wil er echter niets van weten en legt uit waarom zij niet anders kan en wil.

'Ik beschouw mijzelf als een klassiek kamerlid, zonder last of ruggespraak. Ik handel vanuit mijn eigen overtuiging, ook al botst dat wel eens met het standpunt van de meerderheid van de fractie. Als woordvoerder integratie- en emancipatiebeleid is mij gevraagd een notitie te schrijven en die tijdens een fractieweekend te presenteren. Daar is toen zeven of acht keer over vergaderd en uiteindelijk is daar iets uit gekomen wat ik nogal vaag vond. Ik vond mijn oorspronkelijke notitie het beste, maar dat krijg je natuurlijk nooit. Ik leg me neer bij wat het fractiestandpunt is, maar daarna verzamel ik via de journalisten, via kabinetsleden en via de samenleving zoveel mogelijk invloed voor mijn standpunt. Ook via het buitenland, dat werkt ook goed.

Dat neemt niet weg dat ik het afwijken van mijn standpunt van dat van de fractie als een dilemma ervaar. Het probleem is dat mijn standpunten zijn gebaseerd op de verlichtingsleer en het klassieke liberalisme. Vanuit die optiek ben ik van mening dat artikel 23, de vrijheid van onderwijs, moet worden afgeschaft. Het verdedigen van dat artikel strookt namelijk niet met de roots of liberalism, het liberalisme van De Tocqueville en van Adam Smith en van alles van het stapeltje van de Teldersstichting dat je krijgt als je lid wordt van de partij. De liberalen destijds stonden lijnrecht tegenover de confessionelen en het waren de confessionelen die toen bijzonder onderwijs wilden en niet de liberalen.

Een kamerlid (Clemens Cornielje, red.) dat tien jaar in de Kamer zit, meer dan twintig of vijfentwintig jaar actief is voor de VVD en zichzelf VVD'er in hart en nieren vindt, krijgt van mij het verwijt dat hij de geschiedenis, de parlementaire geschiedenis, en de roots van de VVD onvoldoende kent. Dat leidt tot botsingen en tot verwijten heen en weer, van arrogantie en wat dies meer zij, maar ik heb wel empirisch gelijk. Ik vind dat de VVD een opportunistische draai heeft gemaakt door het beginsel aan te hangen dat de school van de ouders is. Dat ouders de vrijheid hebben om hun eigen scholen op te richten heeft ertoe geleid dat welgestelde ouders dat ook doen en dat daardoor uitsluiting plaatsvindt. Al die zogenaamde christelijke scholen zijn bijna allemaal witte scholen en bijna al mijn liberale collega's hebben hun kinderen op witte, christelijke scholen zitten. Ook al zijn ze atheïst of agnost. Dat heeft te maken met het onderwijs dat daar wordt gegeven. Ze zullen hun kinderen niet naar zwarte scholen of moslimscholen brengen. En die ouders, en dus mijn achterban, zal zich tegen het opheffen van artikel 23 verzetten.

Vanuit mijn overtuiging zeg ik echter dat hier sprake is van een deelbelang. Zo praat ik er ook over met Van Aartsen, mijn fractievoorzitter. Dan zeg ik, luister, we kunnen nu op de korte termijn onze achterban tevreden stellen en mooi weer beloven, maar als straks de segregatie toeslaat kunnen de kinderen van de toekomst, ondanks het feit dat ze allemaal hier geboren zijn, elkaar niet meer verstaan. Ze kennen elkaars gewoontes of gebruiken niet. De school is zo belangrijk omdat je dáár met elkaar ruzie maakt en met elkaar speelt. Daar doe je accenten op en de ongeschreven regels die voor heel veel allochtonen nu moeilijk zijn. Het enige wat je doet door die scholen gesegregeerd te houden is een groot maatschappelijk probleem vooruitschuiven naar de toekomst. Dan zegt hij: daar zit wel wat in. Dus hij is liberaal. Door middel van de rede is hij wel overtuigd en dan is het ook aan hem om anderen te overtuigen.

Ik krijg kritiek van alle kanten, ook van partijgenoten. Als Hans Wiegel op de televisie pontificaal komt verklaren dat hij mijn standpunt over onderwijs in hoge mate onliberaal vindt en dat het schandig is

dat de VVD zich op dit spoor laat leiden, dan schrik ik daar niet van. Ik dacht: ach, die man woont in Dieren of in Diever of zoiets, op zo'n ideale, idyllische plek. Volkomen levend in 'het land van ooit', literally. Hij is niet geraakt door de globalisering, door de migratie, door de nieuwe werkelijkheid. Ik zie hem als een reactionair conservatief. Zo'n Wiegel is precies zo'n Turkse of Marokkaanse vader die instinctief aanvoelt dat hij de modernisering niet kan tegenhouden en zich daarom terugtrekt in zijn buurt, want daar is het lekker veilig. En daar gaat hij vervolgens alles hetzelfde doen als zijn grootvader.

Ik weet ook wel dat Wiegel een politicus pur sang is, dat hij het sentiment van de oude, klassieke achterban van de VVD bespeelt. Hij zegt tegen hen: 'de VVD is er ook voor jullie'. Maar dat is een gevaarlijke politiek. Door de werkelijkheid te ontkennen neem je de burgers niet serieus. Dat is hetzelfde als de Partij van de Arbeid, die zag dat in hun klassieke wijken iedereen opeens achter Fortuyn aanging, omdat de PvdA-elite bleef volhouden dat de werkelijkheid toch nou nét anders was. Iedereen wil aan de oude werkelijkheid vasthouden, maar dat is utopia, dat komt niet meer. De generatie daarna heeft daar geen boodschap aan, die vindt dat zalvend en niet realistisch.

Het inspelen op het jaren-vijftig-goed-gevoel mag dan electoraal gezien succesvol zijn, op de lange termijn kun je er het politieke systeem mee onderuit halen, want je creëert een politieke elite die voortdurend van alles belooft wat ze niet kan waarmaken. Bovendien, wat wij helemaal fout doen - en dat vind ik echt zo erg - is dat wij politici de overheid neerzetten als een orgaan dat mensen geluk en zekerheid belooft. Daar is de overheid helemaal niet voor. De overheid moet haar meest basale taken uitvoeren, wetten handhaven, het openbaar bestuur op orde hebben en de veiligheid waarborgen. Het lijkt nu wel alsof we maar gewend moeten raken aan het terrorisme.

Voor de verwarring in de Nederlandse politiek zie ik een aantal oorzaken. Een ervan is de onervarenheid van zowel het parlement als het kabinet.

Er zou beter geselecteerd moeten worden. De selectieprocedure is nu veel te oppervlakkig. Het is er een van 'hoe en met wie kunnen we zoveel mogelijk stemmen krijgen'. Men wil dan een vrouw, een vertegenwoordiger van de allochtonen, van de jongeren en van de ouderen en ga zo maar door. Partijen worden heel lui en letten nauwelijks nog op de kwaliteit. Iedere vrouw die zich aandient en zegt: 'ik wil volksvertegenwoordiger zijn', kan zomaar binnenkomen. Als je dat vergelijkt met het diversiteitsbeleid in het bedrijfsleven; daar wordt veel meer gedaan om kwaliteit binnen te halen. Ook de onervarenheid is slecht voor het aanzien van de Kamer. In anderhalf jaar tijd zijn er 110 nieuwe leden benoemd! Dat is belachelijk, dat had nooit mogen gebeuren.

De verwarring in Nederland heeft ook te maken met een generatieconflict. Bijna geen enkele politicus wil op de oude jongens lijken, op Kok, Bolkestein of Dijkstal. Zij willen laten zien dat ze jong, nieuw en hip zijn en de dingen niet meer doen zoals de oudjes dat deden. Maar ze hebben nog geen nieuwe houding gevonden. Ze laten zich veel te veel leiden door opiniepeilingen en focusgroepen. Ik zou zeggen: hou daar mee op. Ga regeren. Dat is wat je moet doen in die vier jaar. Als je voortdurend elke regeringsbeslissing aanpast aan een of andere willekeurige opiniepeiling, dan oogst je alleen maar minachting van de burgers.

Daarnaast spelen ook andere zaken een rol. In Nederland klagen mensen niet zozeer over hoe pijnlijk de hervormingen zijn - het lijkt of de burgers zich daar min of meer bij hebben neergelegd - maar over hoe slecht de boodschap werd overgebracht. Als ik weet dat ik er tweehonderd euro per maand op achteruit ga, moet de politicus niet glashard beweren dat ik erop vooruit ga. Dát waarderen Nederlanders niet. Dus ik zou zeggen: vertel ze gewoon de waarheid. Niet meer beloven dat de files worden opgelost en ander dagelijks leed.

De afgelopen jaren heb ik me beziggehouden met de portefeuille integratie en emancipatie. Ik focus me op de vrouw en beschouw onderwijs als het belangrijkste punt. Ik vind dat er bij het verklaren van

bepaalde achterstanden te veel nadruk wordt gelegd op sociaal-economische oorzaken en factoren. Daarom wil ik de sociaal-culturele factoren belichten, waaronder ook religie. Tussen nu en 2007 wil ik 'oogsten'. Ik ga op papier zetten wat is bereikt en wat nog niet. En ik wil het land in om te kijken wat er nu allemaal is terechtgekomen van al dat lawaai dat ik heb gemaakt.“

Een uitvoeriger versie van dit interview staat in het Jaarboek Parlementaire Geschiedenis, dat vandaag verschijnt.